

Adviseren kan grote gevolgen krijgen

Onoplettende bonafide fiscaal raadgever verkeert strafrechtelijk in de gevarenzone
Dian Brouwer

Sinds medio 2009 kunnen fiscale boetes niet alleen aan belastingplichtigen worden opgelegd, maar ook aan 'feitelijk leidinggevers' en 'medeplegers'. Daarmee is de weg geopend voor het opleggen van fiscale boetes aan de adviseurs van een belastingplichtige die — door grove schuld of opzettelijk — een onjuiste belastingaangifte heeft gedaan.

Deze wetswijziging heeft de nodige onrust veroorzaakt onder accountants, fiscaal adviseurs en trustkantoren, die zich allemaal afvragen of en onder welke omstandigheden zij zullen worden geconfronteerd met een fiscale medeplegersboete. Dat maakt het interview met Theo Poolen, lid van het managementteam van de Belastingdienst, in de meest recente editie van het lijfblad van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (Exposé, februari 2010, jaargang 16, nr. 1) tot een nieuwswaardige gebeurtenis.

Onder de kop 'Medepleger ben je niet zomaar' neemt Poolen de kans te baat om uiteen te zetten dat er 'geen enkele reden' is voor de onrust in adviseurskringen.

Volgens de geïnterviewde is alleen van medeplegen sprake als de adviseur 'bewust met zijn cliënt heeft afgesproken om samen de boel te gaan flessen', oftewel: als de adviseur 'met zijn cliënt samenspannt om via een onjuiste aangifte financieel voordeel te behalen'.

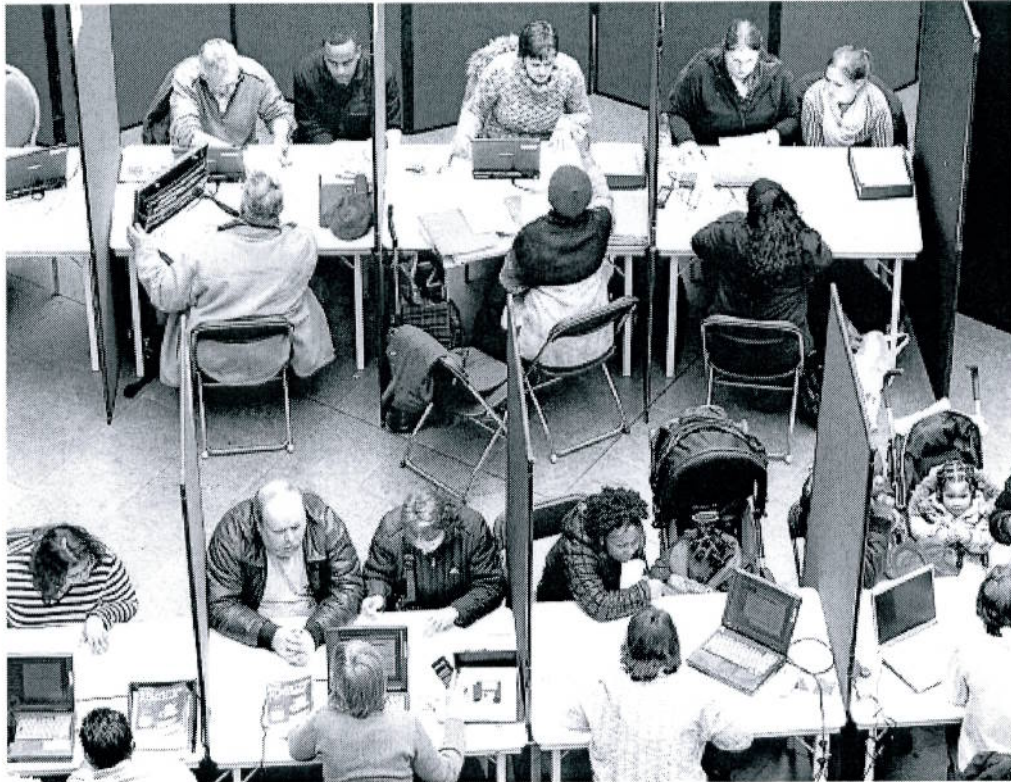
Deze beperkte uitleg van het begrip medepleger kan worden toegejuicht, maar financiële dienstverleners moeten zich serieus afvragen hoe lang de Belastingdienst deze koers zal kunnen varen zonder in conflict te komen met het Openbaar Ministerie. Immers, het begrip medeplegen in de fiscale boetesfeer is rechtstreeks overgenomen uit het strafrecht. Maar de hiervoor aangehaalde uitleg van de Belastingdienst is wezenlijk anders dan de invulling die de strafrechter aan dit begrip geeft.

De strafrechter eist voor medeplegen 'bewuste en nauwe samenwerking'. Dit houdt in dat er opzet moet zijn bij betrokkenen ten aanzien van de samenwerking en het verboden gedrag. Door de ruime uitleg van het opzetbegrip in het strafrecht, kan daarvan al sprake zijn als de financiële dienstverlener zich de kans bewust was dat

zijn klant een onjuiste aangifte zou gaan doen, en die kans heeft aanvaard — bijvoorbeeld door niet in te grijpen en daarmee de onjuiste aangifte niet te voorkomen. Voeg daarbij de soms lage eisen die de strafrechter aan het bewijs van het opzet stelt, en het moge duidelijk zijn dat niet alleen de financiële dienstverlener die samenspannt met zijn klant, maar ook de onvoldoende oplettende bonafide dienstverlener strafrechtelijk in de gevarenzone verkeert.

Zo doet zich een opmerkelijke omstandigheid voor: de financiële dienstverlener die via een Fiod-onderzoek bij het Openbaar Ministerie terecht komt, heeft een grotere kans om strafrechtelijk vervolgd te worden dan de financiële dienstverlener die na een Fiod-onderzoek bij de belastinginspecteur belandt. Op de wat langere termijn lijkt dan ook onvermijdelijk dat het begrip medeplegen in de fiscale boetesfeer dezelfde invulling krijgt als in het strafrecht. Tegen die tijd zullen de sussende woorden van Poolen met weemoed worden gelezen.

Dr. mr. D.V.A. Brouwer is strafrechtadvocaat bij CMS-Derks Star Busmann te Utrecht.

Deskundige hulp voor particulieren bij het invullen van belastingaangiften in de Haagse Hogeschool.

Foto: Inge van Mill/HH